

ВЪТРЕШНОКОМПЮТЪРНА ЦИВИЛИЗАЦИЯ

• Леонид Ашкинази •   • преведе Иван Попов •

В научната фантастика нееднократно е разглеждана възможността за създаване на автомат за съчиняване на литературни произведения. Както изглежда, това наистина е възможно, макар да е ясно, че дори в най-примитивен вид няма да бъде направено утре. Но ще бъде направено. Знаете, търсенето ражда предлагане, а търсене има - читателите с лопата да ги ринеш, а няма кой да пише. Драскачите не се справят с работата, така че рано или късно романите ще почнат да ги пишат машини. Тъй като във всеки текст има информация, съдържание, то тази информация трябва да влезе в компютъра. Не трябва да се стряскаме от думата информация - има се предвид не закона на Ом, а, да речем, "тя разтвори краката си". За да напише нещо такова, машината като минимум трябва да знае, че жената ("тя") има крака и че краката могат да се разтварят. Така че информация трябва да има, и то страшно много. Просто ние сме свикнали и не я забелязваме.

Сега нататък. Книгата - това не е просто описание на ситуация, това е описание на развитието на ситуация-

та, на действието. Самото това "разтвори" е вече действие. Самите крака може да ги описваме на три страници, но читателя го интересува действието. Разтварянето. Значи, машинарията трябва да знае какви действия са възможни ("вдигна високо"), а какви не ("разтегли двойно"), как ситуацията може да се развива и как не. Тоест в компютъра трябва да има модел на ситуацията. Ясно, че колкото моделът е по-добър, по-подробен, по-мошен, толкова неговото описание, т.е. произведението, ще бъде по-естествено, по-правдоподобно, по-"жизнено", ако се изразим с канцеларски език. Но за да направим мощен модел, е нужен все по-мошен компютър. Значи все по-скъп. И в резултат ще стане по-евтино да моделираме по друг начин.

Всъщност тук няма никакво откритие. Ето биолозите - те могат да изучават много неща на компютърни модели. И ги изучават. А много неща е по-просто да се изучават на дрозозифили. И така, от някакъв момент става по-евтино да напъхаме вътре в робота една планета с цивилизация - да си функционира сама. И не е изключено, че цялата наша Земя с ней-

ното човечество е само компютърен модел в писателски автомат.

Незабавно възниква въпрос. Може ли такава вътрешнокомпютърна цивилизация да се ориентира в ситуацията? Изглежда, че не. Ако светът беше устроен така, че да има пряко управление, то би могло да се направи нещо. Например аз извършвам действието X, а във външния свят се случва - непременно! - действието Y. Тогава, ако разбере връзката между X и Y, мога да управлявам онзи свят, в който съчинява романи писателският автомат, в чиито недра се намира моята цивилизация. Например ако превръщането на енергия E от вътрешноатомна форма в топлинна предизвиква също такава превръщане, но на 1000000 E в "големия" свят, то мога да се опитам да го унищожа. Заедно със себе си... Взривът на атомна бомба ще предизвика милион взрива там. Убедителен аргумент би било това.

Но такава връзка няма, няма с какво да шантажирам големия свят. Дори ако осъзная (да предположим, че правилно) ситуацията и направя тук някакво безобразие, в големия свят всичко на всичко ще се появи книга, в която това безобразие е описано. Но нали описанието дори на най-атомната бомба не се взривява. Макар че... стоп. За да се направи бомба, или смъртоносна отрова, или някакво убийствено излъчване, е нуж-

но какво? Материални, технически възможности и идея. А идеята може да я измисли и човек, който не може да я въплъти "в метал". И измисленото "тук" е достатъчно, за да бъде описано в книга "там". Просто в книгата ще бъде написано примерно така: "един луд изобретател" и тъй нататък. И ако идеята е описана достатъчно убедително, някой съвсем не луд и не особено изобретател ще вземе тази идея, ще я реализира и ще унищожи цивилизацията. Заедно с читателите, с книгите, писателските автомати, затворените в тях моделни цивилизации, и сред тях - онази, в която аз седя на пейката и пиша тези редове.

Слагайки с това край на унизителното съществуване на нашия свят в недрата на машинарията, съчиняваща булевардни романи.

ПОЕЗИЯ

Сутрин в шест по сигнал от звън,
хопа-робот се събужда от сън.
Почва отново хопа-робот
своят ход, наречен живот.
"Хопе, наляво! Хопе, бегом!
Хопе, направо! Хопе, кръгом!"
Късно вечер хопа се спира,
самозарежда се в "Скара и бира",
в къщи се връща, леглото улучва,
навива будилника - и самоизключва...